

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет романської філології і перекладу
Кафедра іспанської і новогрецької філології та перекладу і

Допущено до захисту

«__» _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Олена ЗАЛЕСНОВА*

КУРСОВА РОБОТА

з філології на тему:

**«ОСОБЛИВОСТІ ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІСПАНСЬКОЇ
ДІАЛЕКТАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ»**

Студентки групи Млі 05-21

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.051 Романські мови і
літератури

(переклад включно), перша – іспанська

Освітня програма Іспанська мова і література,
друга

іноземна мова, переклад

Степаненко Ілони Вадимівни

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доцент **Олена ЗАЛЕСНОВА**

Чотирибальна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Київ 2024

АНОТАЦІЯ

Курсова робота присвячена дослідженню особливостей та шляхів формування іспанської діалектальної лексики.

В роботі розглянуто сучасні теорії та методи дослідження діалектної лексики, проаналізовано причини виникнення діалектів в іспанській мові.

Крім того, у ході дослідження проведено класифікацію іспанських діалектів за різними критеріями, зважаючи на складність чіткого розмежування діалектів та мов.

Ключові слова: діалект, іспанська мова, історичний вплив, культурний вплив, класифікація, запозичення.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСПАНСЬКОЇ ДІАЛЕКТАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ.....	6
1.1. Поняття діалект та діалектизм	6
1.2. Розмежування мови та діалекту в іспанській мові	9
1.3. Поділ іспанської мови на діалекти та причини їх виникнення	11
Висновки до першого розділу.....	21
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ІСПАНСЬКОЇ ДІАЛЕКТАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ.....	22
2.1. Аналіз лексики діалектів на території Іспанії	22
2.2. Аналіз лексики іспанських діалектів на території Латинської Америки ...	26
Висновки до другого розділу	29
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

ВСТУП

Іспанська мова є однією із найпоширеніших мов у світі, якою розмовляють близько 460 мільйонів людей. Вона характеризується великою різноманітністю діалектів, які несуть у собі багатство культур, історій та традицій різних регіонів, країн і спільнот. Завдяки міграції, колишнім колоніальним зв'язкам та глобалізації іспанська мова утворила багате різноманіття діалектів у різних куточках світу. Кожен регіон, кожна країна, навіть кожне селище має своє власне мовне спілкування, що формується під впливом історії, географії, соціального середовища та культурних традицій. Розуміння цих діалектів є важливим не лише для лінгвістичних досліджень, але й для розуміння культурної та ідентичної спадщини, що вони втілюють. Дослідження іспанських діалектів дозволяє краще зрозуміти саму мову, вивчити більше про кожну мовну спільноту та збагатити уяву про іспанськомовний світ.

Актуальність курсової роботи зумовлюється необхідністю поглиблено вивчити іспанську діалектальну лексику, адже різноманіття діалектів часто залишається на другому плані у лінгвістичних дослідженнях, які зосереджуються на стандартній іспанській мові.

Мета дослідження — вивчення та аналіз лексичних особливостей діалектів іспанської мови, виявлення специфічних рис та шляхів формування лексичного складу в різних регіонах.

Для досягнення цієї мети потрібно вирішити такі **завдання**:

1. Проаналізувати основні теоретичні підходи до вивчення діалектальної лексики.
2. Вивчити існуючі класифікації іспанських діалектів та їх лексичних особливостей.
3. Визначити основні фактори, що впливають на формування лексики в іспанських діалектах.

4. Проаналізувати конкретні приклади лексичних особливостей діалектів іспанської мови.

Об'єкт дослідження – іспанські діалекти

Предмет дослідження – лексичні особливості та шляхи формування лексики в цих діалектах.

Методи дослідження: описовий метод, метод зіставного та порівняльного аналізу, історико-порівняльний метод.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків та списку використаних джерел.

У **вступі** описано актуальність курсової роботи, мету і завдання дослідження, а також об'єкт, предмет та методи дослідження іспанської діалектальної лексики.

У **першому розділі** визначено поняття діалект та причини їх виникнення в іспанській мові.

У **другому розділі** проведено аналіз іспанської діалектальної лексики та подана їх характеристика.

У **загальних висновках** узагальнюються результати проведеного дослідження.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСПАНСЬКОЇ ДІАЛЕКТАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ

1.1. Поняття діалект та діалектизм

Саме слово “діалект” має довгу історію ще з часів стародавньої Греції, воно походить від “*dialektos*”, що в перекладі на українську означає “розмова, дискус, бесіда”. Пізніше давньогрецьке слово почали запозичувати інші мови, воно поширилось за кордон, змінювалось та набувало нових значень. Наприклад, дійшло до латинської мови у вигляді терміну “*dialectus*”, який використовувався для позначення нестандартної мови та способу говоріння. Тобто ще з давніх-давен діалект означав різновидність мови, яка мала певні особливості [1].

Діалект – це сукупність фонетичних, лексичних і граматичних особливостей, поширених на тій чи іншій території. Дослідження відмінностей між діалектами відіграє ключову роль у розумінні різноманітності мовного спектру, оскільки діалекти можуть мати багато відмінностей або навпаки щось спільне. Деякі діалекти можуть бути зрозумілими для носіїв цієї мови або значно відрізнятися, що ускладнює або робить неможливим спілкування між носіями таких діалектів [2, с.125]. Наприклад, носії діалектів української мови зазвичай можуть легко розуміти один одного, не зважаючи на відмінності в лексиці та вимові. В Китаї ж існує велика кількість діалектів, таких як фуцзяньський, шанхайський, хоккієнський, та інші. Вони можуть бути важкими для розуміння для носіїв інших діалектів китайської, людина, яка розмовляє шанхайським діалектом, з труднощами зрозуміє фуцзяньський.

Діалекти характеризуються територіальною обмеженістю, відсутністю стильової диференціації, усним способом передачі, відсутністю офіційної нормативності, та підпорядкованістю певній мові [2, с.125]

Мова ніколи не буває абсолютно єдиною, тому що поряд з факторами, що сприяють формуванню її єдності, діють фактори, що створюють її неоднорідність. Різні варіації мови прийнято ділити на дві групи — одні з них мають назви територіальних діалектів, інші відомі як її соціальні варіанти. Суворо кажучи, сам термін «територіальний діалект» застосовується тільки до діалектів донаціональної епохи, тому що в процесі становлення нації територіальні діалекти перетворюються на діалекти територіально-соціальні.

Кожен діалект несе в собі унікальні риси свого народу, відображаючи його історію та традиції. На їх формування впливають багато факторів: географічні, соціальні, історичні. Дуже сильні діалектні розбіжності виникають, коли одночасно діють декілька з названих факторів. Окрім основних факторів, які впливають на розділення мовних груп, існують і менш помітні, але значущі фактори, які зумовлюють диференціацію на піддіалекти та більш дрібніші варіанти мови. Ці фактори можуть призводити до різних варіацій діалектів навіть на невеликих територіях. Наприклад, іноді слово вживається лише в одному селищі, тоді як у сусідньому, на кілька кілометрів віддаленому, воно вже не вживається.

Розподіл мов на діалекти почалось ще давно через те, що деяке населення проживало в гірських місцевостях, на островах або в подібних ізольованих територіях. Вони розвивали своє мовлення відповідно до особливостей місцевості, клімата та навколишнього середовища, поступово виникали нові діалекти, адже ці групи людей мало контактували з іншими, а мова постійно розвивається та змінюється. На сучасному етапі розвитку національних мов чіткої відокремленості мови від сусідніх місцевих діалектів не спостерігається. Замість цього, на межі діалектів завжди існує певна зона переходу, де поєднуються риси обох діалектів, зазвичай з домінуванням рис одного з них.

Наприклад, на межі поліських українських та південно-східних діалектів існує зона переходу, де активно формуються перехідні форми мови [3, с.110].

Історичні події та соціальні чинники часто мають великий вплив на розвиток мови. Міграції, війни, колонізації, завоювання територій є причиною появи нових слів та зміни вимови, які лягають в основу регіональних діалектів. Яскравим прикладом може слугувати іспанська колонізація Латинської Америки. Іспанська мова поширилась на цих територіях та стала головною. Проте взаємодія з місцевими народами призвела до формування локальних варіантів мови зі своїми відмінностями у граматиці, лексиці та вимові.

Діалекти є відображенням довгої історії взаємодії з іншими мовами, можуть слугувати засобом ідентифікації та відчуттям належності до певної групи людей або конкретного регіону, тому мають цінне історичне та культурне значення.

Діалектизм – це складова мови, яка має своє походження в певному регіональному діалекті. Він відмінний від загальноживаного слова або вислову за звучанням, формою або значенням. Діалектизми можуть охоплювати певні слова, фрази, синтаксичні конструкції, фонетичні особливості та граматичні форми. Види діалектизмів можуть бути різноманітними залежно від географічного положення, соціального статусу або етносу використовувачів мови.

Діалектизми поділяються на декілька типів. Лексико-фонетичні типи мають розбіжність у вимові із відповідником літературної мови. Лексико-словотворчі мають інші способи утворення слів, в деяких діалектах можуть бути власні афікси для словотворення. Власне лексичні – синоніми для слів, які відрізняються від літературної мови. Лексико-семантичні діалектизми мають у діалектах інше значення, ніж омонім літературної мови. Етнографічні діалектизми — це специфічні назви для понять, що характерні для певного регіону, у деяких діалектах можуть бути власні назви для традиційних страв або ритуалів [2, 126].

1.2. Розмежування мови та діалекту в іспанській мові

В сучасному лінгвістичному дослідженні особливу увагу приділяють аспектам соціальної обумовленості мови, впливу позамовних факторів на її розвиток та особливостям мовленнєвої спрямованості у різних лінгвосупільствах. Основні напрямки досліджень включають формування іспанської мови в Іспанії, динаміку розвитку її діалектів, вплив лінгвістичних і соціолінгвістичних факторів на латиноамериканські варіанти іспанської мови та їх статус відносно піренейської норми. Це пов'язано зі складністю явища становлення національної мови, яке включає в себе багато аспектів, пов'язаних як з лінгвістичними, так і з позамовними факторами. Сучасне лінгвістичне дослідження розрізняє внутрішні фактори розвитку мови, пов'язані з її системою, та зовнішні соціальні фактори, що впливають на її розвиток та функціонування.

Проблема розмежування мови і діалектів, питання про єдність і різноманітність форм існування іспанської мови залишаються актуальними для лінгвістів протягом багатьох десятиліть. Хоча існує багато думок і дискусій щодо процесів і результатів мовної фрагментації, структурні відмінності між внутрішніми варіантами іспанської мови безперечні. Особливого значення набуває визначення термінів «мова» і «діалект», а також їх співвідношення з мовною нормою. Зважаючи на складність проблеми норми та її багатоаспектність, серед лінгвістів існують суттєві розбіжності у трактуванні цього поняття.

Важливим завданням іспанознавства є вивчення діалектних особливостей національних варіантів іспанської мови та їх відповідності нормі. Розробка нового напрямку в іспанській діалектології – міжваріантна діалектологія – була запропонована Н.Ф. Михеєвою, яка вивчила особливості функціонування іспанської мови в західних штатах США в умовах контакту з англійською мовою. Михеєва також розробила класифікацію діалектів іспанської мови на

основі різних факторів: 1) географічна близькість латиноамериканських країн; 2) ступень віддаленості латиноамериканських країн від Іспанії та ступеня інтенсивності контактів з метрополією; 3) територіальний розподіл у яких основних мовних сімей американських індіанців; 4) проживання у схожих зі своєю батьківщиною кліматичних зонах; 5) місця проживання іспанських конкістадорів як у Іспанії, так і на нових землях; 6) соціальні власності іспанських конкістадорів; 7) фонетичні характеристики іспанської мови в різних регіонах її поширення; 8) лексичний фонд іспанської мови в різних латиноамериканських країнах; 9) граматична системи іспанської мови у країнах Латинської Америки; 10) мовні універсалії у сучасній іспанській мові.

Н.М. Фірсова детально описала різновиди національних варіантів і класифікувала форми існування іспанської мови. Вона визначила наступні форми існування іспанської мови:

- Національний варіант іспанської мови з такими характеристиками: 1) офіційна мова країни; 2) існує національна літературна норма; 3) іспанська мова є рідною для більшості населення, нею розмовляє понад 50 % мешканців; 4) іспанська мова виконує усі суспільні функції.
- Територіальний варіант іспанської мови з такими характеристиками: 1) офіційна мова країни; 2) не має літературної мови; 3) іспанська мова не є рідною для більшості населення, а носіїв цієї мови менше 50% від числа населення.
- Територіальний діалект іспанської мови має такі признаки: 1) поширений за межами країн із національним чи територіальним статусом іспанської; 2) не має літературної норми; 3) не є офіційною мовою; 4) не є рідною для більшості населення; 5) обмежені сфери використання іспанської мови (побутова, релігійна); 6) локальна специфіка.
- Діалект іспанської мови, який відрізняється від територіального діалекту за першою ознакою, а саме: типово поширення всередині (не за межами) країн, в яких соціолінгвістичний статус іспанської мови визначається як

варіант (національний або територіальний). Сфери використання діалекту лімітовані розмовно-побутово та релігійно.

1.3. Поділ іспанської мови на діалекти та причини їх виникнення

Кількість варіацій та діалектів різних мов є безмежною, і іспанська мова не виняток. Уміння розуміти іспанську мову в різних регіонах країни та в інших країнах, де вона використовується, є надзвичайно важливим для тих, хто прагне вивчити цю мову. Таке розуміння дозволяє краще осягнути мовленнєві особливості та культурні контексти різних іспаномовних груп.

У сучасній іспанській мові, якою говорять в Іспанії, можна виділити два основних діалектних напрямки: північний і південний. Незважаючи на те, що всі діалекти мають бути зрозумілими між собою, з розумінням деяких південних діалектів можуть виникнути проблеми.

До основних північних діалектів належать північний кастильський, арагонський, кастельяно ріохано, кастельяно чурро та кастельяно леонес.

Північний кастильський діалект (регіон Кастилії) має вікову історію, яка починається з римської епохи. Вплив римської мови на кастильський діалект був значний, особливо у лексиці та фонетиці. Починаючи з Риму, кастильський діалект розвивався внаслідок ряду факторів, таких як географічне положення, політичні зміни, міграція та контакти з іншими народами. Ці фактори сприяли розвитку кастильського діалекту і його відрізненню від інших діалектів. Вплив римської мови на кастильський діалект можна помітити в багатьох аспектах, багато лексичних одиниць кастильського діалекту походять від латинських слів. Розвиток кастильського діалекту був сприяним рядом факторів. Одним з них було географічне положення Кастилії, яке обумовлювало її близькість до римських поселень і сприяло впливу римської мови на місцеве населення. Політичні зміни в регіоні, зокрема формування Кастильського королівства,

також вплинули на розвиток кастильського діалекту. Міграція населення і контакти з іншими народами, зокрема із маврами та євреями, також мали свій внесок у формування цього діалекту. Всі ці фактори сприяли розвитку та збереженню кастильського діалекту впродовж вікових періодів. Еволюція кастильського діалекту включає кілька етапів. Перший етап – формування діалекту з впливом римської мови. Наступний етап – стандартизація кастильського діалекту, яка відбулася в середньовіччі і була пов'язана з розвитком літератури і введенням правил написання. Остаточне поширення кастильського діалекту відбулося на початку нового часу, коли став домінуючим діалектом у Кастилії та інших регіонах Іспанії.

Арагонський іспанський діалект виник в Іспанії внаслідок історичних подій, що відбулися у середньовіччі. Арагонське королівство, що знаходилося на півночі країни, мало свою політичну та культурну самобутність. Це сприяло формуванню власної мови та діалекту, які були базовими для подальшого розвитку арагонського іспанського діалекту. Вплив мови арабів був особливо помітним у лексиці та фонетиці діалекту. Зараз цей діалект знаходиться під загрозою зникнення. Його використовують лише близько 10 000 людей, а ще 25 000 людей володіють ним на базовому рівні. Більшість носіїв – це люди старшого віку, що свідчить про старіння мовних спільнот.

Кастельяно ріохано – варіант кастильської мови, який характеризується особливими лінгвістичними особливостями, що властиві регіону Ріоха в Іспанії. Діалектологи, такі як Мануель Альвар, поділяють цю територію на два субдіалекти: Ла-Ріоха-Баха та Ла-Ріоха-Альта. Регіон Ла-Ріоха-Альта має спільні риси з прилеглими районами Кастилії та Леона, а Ла-Ріоха-Баха взаємодіє з Арагоном і Наваррою [4, с.19]. Проте, деякі інші дослідники, наприклад, Хосе Марія Пастор Бланко, заперечують поділ на два субдіалекти та вважають його непереконливим, вони говорять про розділ між містами в верхів'ї річки Нахерілья і іншими частинами регіону, але все таки вважають, що найкраще розуміти мовний простір цього регіону як одне ціле [5].

Кастельяно чурро є варіантом іспанської мови, якою розмовляють в регіоні Андалусія, особливо в провінції Малага. Його історія сягає 15 століття, коли він почав розвиватися в результаті змішування різних романських діалектів.

Кастельяно леонес (регіон Леону та Самори) є різновидом іспанської мови, якою історично розмовляли в регіоні Леон, розташованому на північному заході Іспанії. Протягом століть леонська іспанська зазнавала впливу вульгарної латини та астурійської леонської, а також інших романських мов. Згодом цей варіант латинської мови еволюціонував і перетворився на особливу форму іспанської мови під впливом географічного та культурного контексту регіону. Важливо підкреслити, що леонська іспанська вважається перехідною мовою між кастильською та астурійською леонською, зберігаючи характеристики обох.

До основних південних діалектів належать андалузський, канарський, мадрридський та мурсіанський.

Андалузський діалект є одним з найстаріших Іспанських діалектів, який сформувався під впливом різних мовних та культурних факторів. Як зазначає Замора Вісенте, з усіх діалектів Піренейського півострова андалузська мова є єдиною діалектною різновидністю не романського походження. Це еволюція на місці кастильської мови, привезеної на андалузські землі колонізаторами та поселенцями з XIII до XVI століття [6, с.287]. Тобто, він формувався протягом тривалого історичного періоду, що називається Реконкіста. Християнські королівства Піренейського півострова поступово відвойовували території, що перебували під владою мусульман. Арабська лексика, фонетика та граматики вплинули на формування діалекту, надаючи йому свої особливості. Багато слів і фраз у андалузському діалекті походять безпосередньо з арабської мови, що свідчить про глибоке вплив арабського культурного спадку на діалект. Незважаючи на те, що андалузська мова не має прямого латинського походження, вона все ж таки зазнала значного впливу з боку романських мов, зокрема кастильської. Цей вплив пояснюється тим, що кастильська мова була

мовою колонізаторів, які прибули до Андалузії після Реконкісти. Існує дискусія щодо того, чи є андалузська мова діалектом іспанської мови, чи окремою мовою. Деякі фахівці вважають, що вісім століть арабського впливу в Андалузії могли призвести до виникнення піджину, який з часом перетворився на креольську мову. Однак, андалузській мові бракує трьох ключових ознак, необхідних для визнання її мовою: власної орфографії, граматики та літературної традиції [13, с.103].

Канарський діалект – традиційна форма іспанської мови Канарських островів, розташованих у Атлантичному океані біля північно-західного узбережжя Африки. Цей діалект має свою власну історію та походження, пов'язані з колонізацією островів. За часів іспанського панування, колоністам було наказано говорити іспанською мовою, але місцеве населення зберегло свій власний діалект, який відрізняється від мови материкової Іспанії.

Мадридським діалектом розмовляють у столиці Іспанії. Його походження сягає понад століття тому, хоча існують свідчення про його існування з кінця XVII століття [7, с.3]. Цей діалект відрізняється особливою мелодикою і інтонацією мовлення. Жителі Мадрида висловлюються звучно, емоційно та швидко. Також характерною рисою мадрридського діалекту є використання та асиміляція іспанської мови. Жителі Мадрида користуються спільною лексикою із стандартною іспанською мовою, проте вони також мають свої власні лексичні особливості.

Мурсіанський діалект виник у середньовіччі. Його виникнення пов'язане з формуванням специфічної культурно-мовної спільноти в Мурсії. Загальноприйнятою думкою серед лінгвістів є те, що Мурсіанський діалект виник з поєднання римських, готських та арабських лінгвістичних елементів. Мурсіанський діалект поширений в регіоні Мурсія, розташованому на півдні Іспанії. Приблизно 90% населення Мурсії використовує цей діалект у розмовній мові.

Також важливо взяти до уваги різноманітні варіанти іспанської, які виникли через контакт з іншими мовами, такими як аранська, арагонська,

галісійська, каталонська та астурійська. Наприклад, різновид іспанської мови на каталонськомовних територіях. Ці відмінності виникають через мовний контакт між іспанською та каталонською мовами, що включає в себе регіони Каталонії, Валенсійської спільноти, Балеарських островів, Андорри та східної частини Арагону. Також прикладом може слугувати різновид іспанської мови в Галісії. Тобто це результат мовного контакту іспанської та галісійської мови. Мешканці цих територій володіють обома мовами - галісійською та іспанською. Різновиди іспанської мови в Країні Басків і Наваррі сформувалися під впливом баскської мови [8, с.46]..

Іспанська мова в Латинській Америці еволюціонувала по-різному залежно від регіону та впливу місцевих мов. Рівень культурного розвитку регіону також відіграв важливу роль. Не можна порівнювати регіони з багатою культурою (Центральна Америка, Анди) з небагатою (район річки Ла-Плата). Завойовники були вихідцями із різних регіонів Іспанії, що зумовило варіативність мови. Відмінності між латиноамериканським та кастильським (іспанським півострова) не такі великі, як прийнято вважати. Деякі особливості латиноамериканської іспанської вже зустрічаються в Андалусії та Галісії. Мова таїно, якою говорили індіанці Ганті, зіграла важливу роль у розвитку латиноамериканської іспанської. Мова таїно не збереглася, але її вплив простежується досі. Таїно була першою мовою, яку вивчили іспанці в Латинській Америці, та позичили з неї деякі місцеві слова для найменування нових речей. Наприклад, *maíz* (кукурудза), *tabaco* (табак), *bohío* (хижина). Згодом мова в Латинській Америці почала розвиватися незалежно від свого європейського аналога. Вплив місцевого жаргону, різної колоніальної політики та різного ступеня ізоляції від Іспанії призвів до появи різних діалектів та форм іспанської мови [9]. Вимушена міграція африканців у колоніальний період привнесла елементи африканських мов, особливо у країнах, як Куба і Бразилія, вплинувши на місцеві діалекти.

Андська іспанська – це діалекти іспанської мови, які поширені в центральних Андах, від південно-західної частини Колумбії до північно-

західної Аргентини. На андську іспанську в основному впливають кастильська, канарська та андалузська іспанська, яка популярна у містах, але в сільській місцевості та деяких містах існує вплив кечуа, аймара та інших мов корінних народів. Іспанська пастусо – це діалект іспанської мови, поширений у південній Колумбії та Еквадорі (провінція Карчі). Він відповідає найпівнічнішому діалекту андської іспанської мови. Найпівнічніша точка поширення цього діалекту – долина річки Патія (Колумбія). Західною межею є передгір'я Західних Кордильєр (Колумбія), а східною – басейн річки Путумайо. Південна межа проходить біля долини річки Чота (Еквадор). Еквадорська іспанська це варіант іспанської мови, що вживається в країні Еквадор. Південна іспанська – це академічний термін, використаний Франсіско Морено Фернандесом для охоплення всіх різновидів іспанської мови, якими розмовляють на сучасних територіях Аргентини, Уругваю, Парагваю та східної Болівії, країн, які мають спільні мовні, географічні, історичні, соціальні та культурні особливості. Крім впливу рідних мов, таких як кечуа, гуарані та мапуче, різні історично-культурні фактори сприяли розвитку різних регіональних варіантів іспанської мови. З одного боку, спад видобутку корисних копалин у Болівії призвів до занепаду контактів із регіоном Анд, що зробило парагвайську територію менш центральною у розподілі багатства та сприяло збереженню тісних зв'язків з корінним населенням. З іншого боку, масова європейська імміграція, переважно італійська, у середині XIX століття до столиць річки Плата призвела до різкого зростання населення в Аргентині та Уругваї, що зробило їх одними з найбільш густонаселених країн серед іспаномовних на той час.

Карибський діалект іспанської мови популярний на Кубі, у Домініканській республіці та Пуерто-Ріко, викликає труднощі у сприйнятті навіть у корінних іспанців. Він відрізняється від інших варіантів іспанської за вимовою та лексикою, а також містить багато американізмів, цей діалект значно віддалений від класичних варіантів іспанської мови [10]. Він відзначається помітним впливом канарських і андалуських діалектів (завдяки історичному контакту між портами) [11], впливом африканських елементів та

словами, що походять від мови таїно. Кубинська іспанська – це варіант іспанської мови, який використовується на Кубі. Цей субдіалект карибської іспанської має невеликі регіональні відмінності, переважно в інтонації та лексиці, між заходом і сходом острова. Він включає багато слів з американської англійської, африканських мов і вимерлих рідних мов. Флоридська іспанська – це один з варіантів іспанської мови, який вживається у Флориді, субдіалект карибської іспанської мови, що зазнала впливу прибуття іспаномовних мігрантів з різних частин Іспанської Америки до Флориди, зокрема кубинців, від яких, по суті, походить цей варіант іспанської мови. Домініканська іспанська – різновид іспанської мови, якою розмовляють у Домініканській Республіці. Загалом домініканський діалект є одним із так званих низинних діалектів і тому має багато подібностей із західними андалузькими діалектами. Це пояснюється тим, що більшість іспанців, які подорожували з Іспанії до Америки, вирушили з Севільї чи інших андалузських портів, і саме в районі Карибського моря вони вперше оселилися в Америці під час першої подорожі Христофора Колумба, створення форту Ла Навідад, а пізніше його друга подорож, де він привіз до Санто-Домінго тисячу п'ятсот людей з різних соціальних класів [12, с.31]. Венесуельська іспанська – назва, яка використовується соціолінгвістикою для спільного позначення різновидів іспанської мови Венесуели. Через неоднозначність терміну «діалект» ці різновиди офіційно не класифікуються академічно як такі, незважаючи на важливі відмінності.

Центральноамериканська іспанська – це варіант іспанської мови, якою розмовляють у країнах Центральної Америки, регіоні, що включає сім країн. Крім того, в Центральній Америці існують регіональні відмінності, кожна зі своїми мовними особливостями. Іспанська Коста-Ріки – діалектна форма іспанської мови, що використовується костариканцями щодня. Кожна провінція має свої характеристики в тому, як говорять, як спілкуються, яким є акцент та фонетика. Наприклад, провінція Гуанакасте має вплив від сусіднього Нікарагуа, а провінція Лімон на карибському узбережжі має свої власні характеристики,

вплив англійської, креольської та ямайської імміграції. Кожна провінція має свої особливості, а також може варіюватися мовлення та вживання мови в залежності від освіти та соціального статусу мовця. Гватемальський варіант іспанської мови має цікаву особливість – він включає в себе багато слів з інших мов, що використовуються в країні. Більшість цих запозичень мають майянське коріння. Ці запозичені слова називають "чапінізмами", і вони частіше зустрічаються в сільській місцевості, а також серед людей із середнім або низьким достатком у містах. Гондурасська іспанська поширена у Гондурасі та в прикордонних районах з Гватемалою, Сальвадором і Нікарагуа. Гондурасською іспанською розмовляє населення Гондурасу та люди, пов'язані з нацією Центральної Америки. Іспанська мова, якою розмовляють у Нікарагуа, має багато спільного з іспанською Гондурасу та Сальвадору. Місцеві жителі вважають цю мову м'якою та мелодійною. Проте, в Нікарагуа можна виділити два основних лінгвістичних регіони: центральна та тихоокеанська зони (були завойовані іспанцями, тому тут домінує іспанська мова), атлантична зона (окрім іспанської, поширене вживання англійської мови, що пов'язано з історичною присутністю британців, а також з проживанням етнічних груп африканського походження та корінних народів).

Ріоплатський діалект іспанської мови поширений в регіоні Ріо-де-ла-Плата, який охоплює більшу частину території Аргентини, Уругваю та Парагваю, утворюючи величезну зону з загальною площею понад 2,8 мільйона квадратних кілометрів. Ця територія була заселена різними корінними народами протягом тисячоліть, а з XVI століття він підпадав під колоніальне панування Іспанії. Хоча регіон має велику площу та різноманітні мови, він все ж таки має спільні риси, які об'єднують його в окрему діалектну зону. Формування цього діалекту було обумовлено трьома основними факторами: іспанська колонізація, контакт з корінними мовами та імміграція. Іспанці почали колонізувати регіон Ріо-де-ла-Плата в XVI столітті. Більшість ранніх поселенців приїхали з південної частини Піренейського півострова. Ці поселенці принесли з собою свою власну мову та діалекти, які стали основою

ріоплатенської іспанської мови. В регіоні Ріо-де-ла-Плата проживало багато корінних народів, які говорили різними мовами. Іспанські поселенці контактували з цими народами і запозичили деякі слова з їхніх мов. Починаючи з XIX століття, до регіону Ріо-де-ла-Плата прибуло багато іммігрантів з Європи. Їхні мови запозичили деякі слова та граматичні структури, що призвело до подальших змін у діалекті. Столиця Уругваю, Монтевідео, була заснована колоністами з Буенос-Айреса в 1726 році, що пояснює велику схожість мови у цих двох містах. На південній половині країни також були інтенсивні міграційні потоки з переважанням італійців та іспанців, як і в Аргентині. За словами Ліпскі, ріоплатенський діалект практично не відрізняється на обох берегах Ріо-де-ла-Плата, тобто якщо зустрінеться з жителем Буенос-Айреса та жителем Монтевідео з подібним соціально-економічним статусом, можливо, не вдасться лінгвістично відрізнити аргентинця від уругвайця. Навіть самі мешканці не здатні на це.

Іспанська мова в Мексиці – це група різноманітних говорів та діалектів, які об'єднані під спільною назвою. Їхньою основою слугує мовний стандарт міста Мехіко, який є літературною нормою для всієї групи. Варто зазначити, що мексиканська іспанська має свої особливості, які відрізняють її від інших діалектів іспанської мови. Іспанська мова з'явилася в Мексиці в 1521 році, коли туди прибули іспанські колонізатори. Протягом наступних століть вона зазнала значної креолізації, тобто змішування з місцевими мовами та культурами. Спочатку іспанською розмовляло лише 5% населення Мексики, в основному конкістадори, чиновники та переселенці. Активне змішання іспанців з корінним населенням призвело до того, що іспанська мова стала основним засобом спілкування для більшості мешканців країни. Сьогодні мексиканським діалектом іспанської мови розмовляють близько 125 мільйонів людей, з яких понад 100 мільйонів проживають у Мексиці, а решта – у прикордонних штатах США. Мови сотень корінних племен Мексики не мали суттєвого впливу на фонологію та граматику іспанської мови. Натомість, ці мови значно вплинули на лексичний склад мексиканської іспанської, з них запозичено багато слів,

яких не існує в стандартній іспанській мові. Ці запозичення, відомі як "мексіканізми", часто стосуються флори та фауни Мексики.

Чилійська іспанська мова відрізняється помітною однорідністю порівняно з іншими регіонами Латинської Америки. Це явище можна пояснити географічним розташуванням країни. Чилі відокремлене від сусідів природними бар'єрами: на сході височіють Анди, що відгороджують її від Аргентини, а на півночі пустеля Атакама слугує кордоном з Болівією та Перу. Ця географічна ізоляція, що тривала століттями, сприяла розвитку особливої мовної ситуації. Незважаючи на загальну однорідність, все ж таки можна виділити певні діалектні відмінності всередині чилійської іспанської. Мовознавець Андіон Ерреро пропонує поділити Чилі на три основні діалектні зони: північна зона (переважає так звана "андійська іспанська", схожа на мову північно-західної Аргентини та Болівії, вона зазнала впливу мов корінних народів регіону, таких як аймара та кечуа), центральна зона (сконцентрована найбільш поширена варіація чилійської іспанської. Вона охоплює міський коридор Сантьяго-Вальпараїсо та прилеглі регіони. Цей діалект вважається стандартом чилійської іспанської), південна зона (зберігає деякі архаїчні риси іспанської мови, а також має спільні риси з аргентинським патагонським діалектом, тут можна зустріти певні відмінності у вимові та словниковому запасі порівняно з центральною зоною). Окремо слід виділити архіпелаг Чилое на крайньому півдні країни. Тут існує субдіалект чилійської іспанської, відомий як "чілоте". Він характеризується унікальними особливостями вимови та лексики, що відрізняють його від материкової частини Чилі [13, с.219].

Парагвайська іспанська мова відрізняється унікальними рисами, що частково зумовлені тривалою ізоляцією країни після здобуття незалежності. Президент Хосе Гаспар Родрігес де Франсія фактично заклав кордони Парагваю на весь період свого правління [14, с.79]. Це обмежило контакти з сусідніми країнами та впливи їхніх варіантів іспанської. Парагвай неодноразово опинявся в стані географічної та політичної ізоляції від сусідів. Віддаленість та часті конфлікти сприяли відокремленому розвитку місцевої іспанської мови.

Найважливішим чинником формування парагвайської іспанської стала мова гуарані. Через значну кількість корінних гуарані та метисів (людей змішаного європейсько-індіанського походження) в Парагваї, іспанська мова зазнала впливу гуарані на різних рівнях.

Іспанська мова в Колумбії має скоріше географічне, ніж лінгвістичне значення. На відміну від деяких країн Латинської Америки, де переважає один основний діалект, Колумбія характеризується значною різноманітністю способів розмовної іспанської. Діалекти прибережних районів часто демонструють фонетичні інновації, характерні для карибської іспанської. Наприклад, це може стосуватися вимови певних приголосних або інтонації. Мова гірських районів Колумбії, навпаки, більш консервативна. Вона менше зазнала впливу зовнішніх факторів і зберігає деякі архаїчні риси іспанської. В Колумбії існує близько десяти окремих варіантів іспанської мови.

Висновки до першого розділу

Діалекти є невід'ємною частиною мови, яка відображає її багатство та різноманіття. Їх дослідження дає можливість глибше зрозуміти історію та культуру народу. Можна зазначити, що розмежування мови та діалекту в іспанській не є завжди чітким. У сучасній лінгвістиці питання про єдність і різноманіття форм існування іспанської мови залишається актуальним. Існує багато думок і дискусій щодо процесів і результатів мовної фрагментації.

Іспанська мова має багатий спектр діалектів, які поширені в різних країнах світу. Детальна характеристика іспанських діалектів, їх походження та розвиток свідчать про складність та різноманітність мовної ситуації у країнах, де розмовляють іспанською. Розгляд цих аспектів допомагає зрозуміти історичні, культурні та соціальні взаємозв'язки, які впливають на формування і розвиток діалектів у різних іспаномовних регіонах.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ІСПАНСЬКОЇ ДІАЛЕКТАЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ

2.1. Аналіз лексики діалектів на території Іспанії

Андалузький діалект має унікальні мовні риси, що відрізняють його від інших іспанських діалектів. Ці особливості можна пояснити історичними та культурними факторами, які вплинули на розвиток мови в цьому регіоні. В андалузькому діалекті зберігся ряд архаїчних слів, які використовувались ще в мосарабському діалекті, що існував в Андалузії під час арабського правління. Ці слова не вживаються в інших іспанських діалектах, наприклад: *afuciar* (обманювати), *añadidura* (додаток), *aterminrse* (закінчуватися), *casapuerta* (вхідні двері), *cabero* (рогатка). Тривале правління арабів в Андалузії залишило свій слід у мові. В андалузькому діалекті можна знайти багато запозичень з арабської мови, наприклад: *aljofifa* (килим), *alperchin* (персик), *algaida* (напад), *almona* (мигдаль). В XV столітті на півдні Іспанії оселилися цигани, і їхня мова, кале, також вплинула на андалузький діалект. Ці запозичення можна легко розпізнати, наприклад: *chavea* (дівчина), *churumbeles* (смажене тісто), *chivar* (кінь), *cuchipanda* (свиня). Окрім запозичень з інших мов, андалузький діалект має власну групу слів та виразів, які не вживаються в інших іспанських діалектах. Ці слова й фрази відображають особливості культури та світогляду андалузців, наприклад: *abicharse*, *agarre*, *gurripato*, *malaje*, *sacabuche*, *telera*, *tener duende*.

Ще одним способом класифікації лексичних діалектизмів андалузького діалекту є поділ їх на п'ять категорій. Власне лексичні діалектизми – це слова, які не вживаються в літературній іспанській мові і використовуються для позначення предметів та явищ, які в літературній мові мають інші назви: *pero*

(яблуко) замість *manzana*, *pipa* (глечик) замість *botijo*, *changa* (жарт) замість *broma*. Лексико-семантичні діалектизми – це слова, які вживаються в літературній мові, але мають в андалузькому діалекті інше значення: **palillo** (instrumento musical), *emperador* (pez). Етнографічні діалектизми – це слова, які виникли в андалузькому діалекті для позначення предметів та явищ, характерних для побуту та трудової діяльності людей цього регіону. Ці слова не мають відповідників в літературній мові: *ajoblanco*, *boliche*, *zahorra*, *zoque*, *ochio*. Лексико-фонетичні діалектизми – це слова, які відрізняються від відповідних слів в літературній мові лише вимовою, але не мають інших фонетичних особливостей андалузького діалекту: *alante* (попереду) замість *adelante*, *aro* (зрозуміло) замість *claro*, *dalear* (хитатися) замість *ladear*, *enritar* (дратувати) замість *irritar*, *muncho* (багато) замість *mucho*, *manque* (хоча) замість *aunque*. Лексико-словотвірні діалектизми – це слова, які мають синоніми в літературній мові, але утворені за допомогою інших словотвірних моделей: *estirar* (розтягувати) замість *estirazar*, *desmayado* (знепритомнілий) замість *enmayao*, *prestar* (позичати) замість *emprestar*, *desnortado* (збитий з пантелику) замість *esnortao*, *soplar* (дути) замість *azuclar* [15, ст.74-75].

Лексика Канарських островів є дуже різноманітною. По-перше, вона відрізняється багатством американізмів через історичні зв'язки між островами і американським континентом. З іншого боку, канарська лексика також містить позичення з інших мов, зокрема з португальської. Географічне розташування островів та їхнє ізольоване положення призвели до того, що багато старовинних іспанських слів, які вже зникли на Піренейському півострові, збереглися у канарському мовленні [13, с.119]. Отже, канарський лексикон є відображенням багатовікової історії острова, культурного змішання та адаптації мови до унікальних умов, які існували на островах.

За своїм походженням і природою слова цього діалекту можна розділити на три великі групи, залежно від того, чи походять вони з сучасної іспанської мови та її діалектів, із давньої іспанської мови чи вони походять з мов, відмінних від іспанської. Ці слова з'явилися в результаті лінгвістичних

процесів, таких як деривація (утворення нових слів від існуючих), спрощення (зміна структури слова для полегшення вимови), формальна зміна (зміна граматичних характеристик слова), метонімічне зміщення (використання слова для позначення іншого предмета або явища, пов'язаного з ним).

Протягом століть між Канарськими островами та Португалією існували тісні торговельні та культурні зв'язки. Багато португальців оселилися на Канарських островах, приносячи з собою свою мову та культуру. Вона дала канарській іспанській мові велику кількість слів, які стосуються різних аспектів життя, таких як їжа, одяг, робота та природа. Слова з португальським походженням: *abandar* (попрощатися рукою), *cañoto* (лівша), *entullo* (уламки), *millo* (кукуруза), *jeito* (різкий рух, який може викликати розтягнення; деформація; уміння щось робити), *gaveta* (шухляда), *fechar* (закрити), *más nunca* (ніколи більше), *rente* (на рівні) [13, с.120]..

Англійська мова також залишила свій слід у лексиці канарської іспанської мови, що пов'язане з комерційними зв'язками з Англією та поселенням британських бізнесменів на островах, особливо у XVIII, XIX та XX століттях. Наприклад, *jersey* (футболка) походить від англійського "jersey", *sanduche* (сендвіч) походить від англійського "sandwich", *queque* (солодке, приготовлене в духовці на основі яєць, цукру, родзинок та інших інгредієнтів) походить від англійського "cake".

Деякі люди з Північної Африки оселилися на Канарських островах, приносячи з собою свою мову та культуру, тому є невеликий, але цікавий вплив арабської мови на канарський діалект іспанської мови. Канарські рибалки, які ловили рибу біля берегів Західної Сахари, перейняли деякі арабські слова, пов'язані з риболовлюю та морськими справами, а після деколонізації Західної Сахари деякі канарські емігранти повернулися на острови, приносячи з собою арабські слова, які вони вивчили під час перебування в Африці. Приклади арабських слів у канарській іспанській мові: *guayete* (дитина), *majalulo* (дитинча верблюда), *jaique* (погано зроблена й вільна сукня). Багато назв рослин на Канарських островах мають арабське походження, наприклад *alcali* і *tarahal*. Ці

слова, ймовірно, прийшли безпосередньо з Північної Африки, завдяки наявності багатьох схожих видів рослин.

Слова латиноамериканського походження прийшли переважно з Карибського басейну (Куба, Пуерто-Ріко, Домініканська Республіка) і були введені на Канарських островах у результаті еміграційного зв'язку, який протягом століть об'єднував острови з Америкою. Це терміни, пов'язані з будь-якою областю традиційної острівної культури, і вони більше вживаються на західних островах, ніж на східних, через їхній більш постійний зв'язок з Америкою. Американізи: *rapa* (картопля), *guagua* (автобус), *tachango* (комбінезон або клоун).

Також є група слів у канарському діалекті іспанської мови, які називаються архаїзмами. Ці слова відрізняються від слів стандартної іспанської мови тим, що вони походять від стародавніх кастильських слів, які вже не вживаються в інших іспаномовних регіонах. Іспанські архаїзи: *bezo* (губа), *falcón* (сокіл), *bravo* (розлючений), *demorarse* (затримка), *liviano* (світло).

Власна лексика арагонських діалектів отримала назву "арагонізи", ці слова можна поділити на три групи. Частина лексикону відноситься до унікальні арагонізмів, тобто це слова, які зустрічаються лише в арагонській іспанській. Інша частина має спільні слова з іншими східними іспанськими діалектами (різновиди з Ріохи, Наварри, з внутрішніх регіонів Валенсії, зі східної частини Кастилії-Ла-Манчі, з Мурсії та зі східної частини Андалусії). Ще одна частина лексикону арагонської іспанської мови є спільною з мовними різновидами східного півострова та півдня Франції. Арагонська лексика особливо помітна в словах для позначення термінів сільської діяльності (землеробство, скотарство, полювання) і в лексиці, яка використовується для опису місцевої географії, домашніх речей або культурних традицій. Рослини: *morcacho* (жито), *panizo* (кукурудза), *ababol* (мак). Фрукти та овочі: *alberge* (абрикос), *mangrana/minglana* (гранат), *presco/presiego/presquilla* (персик), *espinay/espinae* (шпинат), *white bean* (квасоля). Тварини: *zapo* (жаба), *boque* (коза), *sargantana* (ящірка), *saparra* (кліщ), *mardano* (баран). Домашня

діяльність: *pozal* (відро), *badil* (совок). Слова, утворені за допомогою типового арагонського префікса *es-*: *escachar*, *esbafarse*, *escape*.

2.2. Аналіз лексики іспанських діалектів на території Латинської Америки

Карибський варіант іспанської мови має багатий словниковий запас, який включає запозичення з мов корінних народів, американізми та афроамериканські слова. Запозичення з мов корінних народів були одними з перших, що потрапили до іспанської мови, і досі широко використовуються. Серед них виділяються такі слова як *canoa*, *cacique*, *caimán*, *colibrí*, *enaguas*, *hamaca*, *huracán*, *maíz*, *piragua*, *sábana*, *tabaco o tiburón*. Американізми - це слова, які поширені в усій Іспанській Америці, і вони також є важливою частиною словникового запасу карибського варіанту іспанської мови. Приклади таких слів: *pararse* (встати), *balacera* (стрілянина), *cuadra* (квартал, у значенні міського простору з будівлями, оточеними вулицями), *egresar* (закінчити навчання), *frijol* (квасоля), *ají* (перець чилі). Афроамериканські запозичення з часом зникають, але деякі з них все ще використовуються, наприклад, *bemba* (великі губи).

Базовий лексикон чилійської іспанської мови, що складається з найбільш широко вживаних слів у країні, складається з 4831 слова [16]. Аналізуючи лексику чилійського діалекту, можна виділити слова різного походження. Півострівні слова, куди входять слова галісійського або португальського походження (*chubasco*), слова леонського походження (*rengo*) та андалузського походження (*pollera*). Креольські слова — це слова, які походять з іспанської мови, але з часом набули нового значення в Чилі. Наприклад, слово *roto* в Іспанії означає "розбитий", але в Чилі воно використовується для позначення людини з низьким соціально-економічним статусом. До приходу іспанців на

території сучасної Чилі проживало багато корінних народів, які мали свої мови. Багато слів з цих мов ввійшли до чилійської іспанської мови, наприклад *canoa* (каное), *mani* (арахіс) з аравакської мови, *tomate* (помідор), *chocolate* (шоколад), *chicle* (жувальна гумка) з мови науатль, *poro* (квасоля), *choclo* (кукурудза в качанах), *cóndor* (кондор) з мови кечуа, *charquicán* (вид рагу) та *copihue* (квітка) з мови мапуче. Окрім впливу Піренейського півострова та корінних мов, на лексику чилійської іспанської мови також вплинули інші мови. Наприклад, з англійської запозичене слово "alól" для телефонного зв'язку.

«Типово чилійські» слова: *achuntar* (вгадайти правильну відповідь), *ampolleta* (лампочка), *arrechunches* (особисті речі), *azulear* (Бути звільненим з роботи), *bencina* (бензин), *candelilla* (світлячок), *chiches* (гроші), *gallo* (хлопець), *fome* (нудно, застаріло), *futre* (добре одягнена особа, член еліти), *huacho* (сирота, позашлюбна дитина), *fuaso* (грубий селянин), *huata* (кишка), *pelambre* (плітки про людину), *pololear* (мати хлопця/дівчину), *poto* (картопля) [13, с.225-226].

Різноманітність лексики іспанської мови в Мексиці та Центральній Америці настільки велика, що повний список специфічної термінології іспанської мови в кожному регіоні буде практично нескінченним, якщо його взагалі можливо скласти. Джон Ліпскі, лінгвіст з Північної Америки, у своїй роботі "El Español de América" ретельно аналізує місцеві діалекти різних латиноамериканських країн [17].

Мексика: *Andale* (давай, вперед), *chamaco* (маленька дитина, хлопчик), *charola* (піднос), *gavacho* (американець, грубий або зневажливий термін), *güero* (світловолосий, білявий), *hijole* (вираз подиву або болю), *naso* (грубий, неосвічений, вульгарний), *órale* (гарзд, вперед), *padre* (дуже хороший, класний), *pinche* (проклятий), *porote* (соломка для пиття), *úpale* (вигук, що використовується при піднятті важких предметів).

Гватемала: *canche* (світловолосий, білявий), *chiris* (маленька дитина), *chirmol* (томатний соус), *chojín* (вид салату), *patojo* (маленька дитина), *trobo* (п'яниця).

Гондурас: *catracho* (гондурасець), *chafa* (неякісний, поганий), *chele* (світловолосий, білявий), *cipote* (маленька дитина, хлопчик), *guaro* (дешевий ром), *pisto* (гроші).

Сальвадор: *andén* (тротуар), *bicho* (маленька дитина), *caite* (прості сандалі), *canche* (рудий), *chero* (друг), *cotón* (футболка), *cuilio* (солдат або поліцейський), *cuto* (кульгавий), *tuchá* (хлопці, діти), *peche* (худий).

Нікарагуа: *bajo* (страва з м'яса), *chachaguas* (близнята), *chavalo* (дитина, хлопчик), *chele* (світловолосий, білявий), *idiay* (привітання, вираз подиву), *maje* (чоловік, хлопець, нейтральне або дружнє звернення), *pinol* (напій з товченої кукурудзи), *reales* (гроші).

Панама: *buchí* (неосвічена людина), *chicha* (фруктовий сік), *chiva* (маленький автобус), *corotos* (особисті речі), *fulo* (світловолосий), *pelado* (маленька дитина).

Коста-Ріка: *chinear* (балувати дитину, задовольняти чийсь примхи), *chirote* (відмінно, дуже щасливий), *concho* (фермер), *güila* (маленька дитина), *ispiar* (дивитись), *tacho* (світловолосий, білявий).

Ріоплатський діалект іспанської мови запозичив багато слів з італійської мови через хвилю італійської імміграції. Наприклад, *laburo* походить від італійського слова "lavoro", що в перекладі на українську означає «робота», *manуar* походить від італійського слова "mangiare", що означає «їсти», а на лунфардо (міському жаргоні) в переносному значенні «розуміти», «засвоювати знання». Також на нього вплинули мови корінних народів регіону, а також мови сусідніх країн, такі як бразильська португальська. Європейські мови, наприклад французька та англійська, також зробили свій внесок у словник ріоплатського діалекту. З лексики іспанського походження можна виділити таке характерне звернення, як *che*, етимологія якого досить спірна (різні теорії виводять його походження з гуарані, венеціанської італійської або з слова *che* з іспанського регіону Валенсія). Серед лексики італійського походження, яка частково збігається з лунфардо, виділяється абсолютно переважаюче використання *chau* (від італійського "ciao") як прощання або вітання.

Висновки до другого розділу

Іспанські діалекти мають багатий та різноманітний лексичний склад.

Провівши дослідження, було з'ясовано, що різні діалекти включають в себе архаїчні слова, запозичення з арабської мови, власні слова та вирази, спільні слова з іншими іспанськими діалектами, запозичення з мов корінних народів та лексику європейських мов.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження встановлено, що діалекти є не лише відображенням територіальних особливостей, а й невід'ємною частиною культурної та соціальної ідентичності людей. Дослідження різниць між діалектами відіграє ключову роль у розумінні мовного спектру, оскільки діалекти можуть мати як багато відмінностей, так і спільних рис. Діалекти характеризуються територіальною обмеженістю, але при цьому вони можуть мати вплив і на інші мовні групи через соціокультурні та історичні чинники. Також варто зазначити, що діалектизми, що виникають в різних діалектах, різноманітні за своїми характеристиками і можуть бути класифіковані за різними типами: лексико-фонетичні, лексико-словотворчі, власне лексичні, лексико-семантичні та етнографічні.

У ході дослідження визначено внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на формування і розвиток мови. Такі аспекти, як географічне розташування, історичні події, соціальний статус визначають різноманітність мовних варіантів.

Андалузський діалект зберіг унікальні мовні риси, які мають історичне походження. Архаїчні слова, що збереглися з мосарабського діалекту, а також запозичення з арабської мови відображають культурні та історичні впливи на розвиток мови в Андалузії.

Канарський діалект відрізняється різноманітністю лексики, яка зумовлена історичними зв'язками островів з Америкою та португальським впливом. Також зазначено, що ізольоване географічне положення островів сприяло збереженню старовинних іспанських слів.

Арагонські діалекти відрізняються специфічною лексикою, яка включає унікальні арагонізми, спільні слова з іншими іспанськими діалектами та спільну лексику з мовними різновидами східного півострова та півдня Франції.

Аналіз лексики чилійського діалекту вказує на широке розмаїття походження слів, зокрема, півострівні слова, креольські та слова з мов корінних народів

Ріоплатенський регіон також відрізняється багатством лексики, що включає в себе вплив італійської, французької, англійської мов та мов корінних народів.

Усі ці аспекти демонструють, що іспанська мова є живим та динамічним феноменом, що постійно розвивається під впливом культурних, історичних та соціальних чинників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Van Rooy, R. (2019). *Διάλεκτος, Dialectus, Dialect: A Word's Curious Journey from Ancient Greek to (Neo-) Latin and Beyond*. Latomus: Revue d'études latines.
2. Селіванова, О.О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Полтава: Довкілля-К.
3. Спанатій, Л. С. (2013). *Діалектизми та їх місце в мовному і метамовному дискурсі (на матеріалі роману Століття Якова В. Луса)*. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу Києво-Могилянська академія]. Сер.: Філологія. Мовознавство.
4. Alvar, M. (1976). *El dialecto riojano*.
5. PASTOR BLANCO, J. M. (2010). *El castellano hablado en La Rioja*. Logroño: Ediciones Emilianenses.
6. Zamora Vicente, A. (1967). *Dialectología española* (2 ed.). Madrid: Gredos.
7. González Ollé, F. (2003). *Apuntes para la historia lingüística de Madrid*.
8. Фар'ян, В. Ю. (2022). *ДІАЛЕКТИ СУЧАСНОЇ ІСПАНІЇ*. Молодий вчений.
9. Spain Spanish vs Latin Spanish: Side-by-Side Comparison. Взято з: <https://promova.com/blog/spain-spanish-vs-latin-american-spanish>
10. Діалекти іспанської мови: від кастильської до мексиканської. Взято з: <https://ecole.kiev.ua/uk/dialekty-ispanskogo-yazyka-ot-kastilskogo-do-meksikanskogo/>
11. Echenique Elizondo, M. Teresa/Sánchez Méndez, Juan (2005). *Las lenguas de un Reino. Historia lingüística hispánica*. Madrid: Gredos.
12. Henríquez Ureña, P. (1975). *El español en Santo Domingo*.
13. Rosa, J. M. (2018). *Dialectología del español*. Natal: IFRN Editora.
14. Pozo, G. S. (2010). FUNDAMENTOS ROUSSEAUNIANOS EN LA POLITICA EXTERIOR DE JOSE GASPAR DE

FRANCIA, À «DICTADOR PERPETUO DEL PARAGUAYA»(1816-1840). Intus-Legere Historia.

15. Мариненко, П. І. (2013). *Андалусизми в сучасній іспанській мові. Мовні і концептуальні картини світу*

16. Colaboradores de los proyectos Wikimedia. *Español chileno - Wikipedia, la enciclopedia libre*. Взято з: https://es.m.wikipedia.org/wiki/Español_chileno

17. LIPSKI, J. M (2009). *El español de América*. Madrid: Cátedra Lingüística